

SPRONG

Vitaliteit & Gezondheid

Eindrapportage

Begeleidingscommissie
SPRONG
Vitaliteit & Gezondheid

Redactie door Regieorgaan SIA

voor praktijkgericht
onderzoek

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanleiding voor het SPRONG-programma	4
3.	SPRONG Vitaliteit en Gezondheid	5
4.	Selectie ingediende voorstellen	6
5.	Studie Rathenau	7
6.	Evaluatie en monitoring	8
7.	Voortgang na 2 jaar	9
8.	Beoordelen en midterm advies na 4 jaar	10
9.	Voortgang na 5 jaar	11
10.	Voortgang na 6 jaar	12
11.	Voortgang na 7 jaar	13
12.	Samenvatting en discussie	14
13.	Aanbevelingen	17
14.	Literatuur	18
15.	Bijlage 1	19
16.	Bijlage 2	21

1. Inleiding

Het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA initieerde in 2017 het programma SPRONG voor het Stimuleren van Praktijkgerichte Onderzoeksgroepen binnen het hoger beroepsonderwijs.

Met SPRONG werd een nieuwe vorm van onderzoeksubsidie ingevoerd voor de versterking van de infrastructuur van bestaande onderzoeksgroepen in het hbo. Alvorens de SPRONG-subsidie over de volle breedte van het praktijkgericht onderzoek in te zetten werd in 2017 de pilot SPRONG Vitaliteit & Gezondheid (V&G) gestart.

Aan het eind van de looptijd van SPRONG V&G rapporteert de Begeleidingscommissie van SPRONG V&G op verzoek van de programmacoördinator van Regieorgaan SIA over de daadwerkelijke ontwikkeling van het project in de periode 2018-2025. Het rapport bevat overwegingen, inzichten en aanbevelingen van de commissie die in de loop van de pilotfase ter sprake kwamen. Het doel van het rapport is het delen van de opgedane kennis, in het bijzonder voor de verdere ontwikkeling van SPRONG en meer algemeen voor de ontwikkeling en borging van krachtige onderzoeksgroepen in een hbo-netwerk met eigen herkenbaarheid en vermogen om nieuwe onderzoeksfinanciering te werven.

2. Aanleiding voor het SPRONG-programma

De inhoud en de onderwerpen van het praktijkgericht onderzoek sluiten aan op het Topsectoren en Innovatiebeleid van de overheid, zoals uitgewerkt in de Kennis en Innovatie Agenda's (KIA's). In 2020 tekenden de hogescholen daarvoor op uitnodiging van het kabinet het Kennis- en Innovatieconvenant met Gezondheid en Zorg als 1 van de 6 KIA's.

In 2015 werd het kwaliteitsbeleid van het praktijkgericht onderzoek hogescholen beschreven in het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO 2016-2022). Daarna werden de kwaliteitseisen verder uitgewerkt in het Advies Werkgroep Kwaliteit van het Praktijkgericht Onderzoek en het Lectoraat (commissie Pijlman). Een van de adviezen van de commissie Pijlman was de versterking van de onderzoeksmethodologie en de infrastructuur voor goede onderzoeksgroepen. Dit advies werd overgenomen in het rapport van de evaluatiecommissie Regieorgaan SIA in 2017. De evaluatiecommissie adviseert "een sterkere inhoudelijke sturing met meer regie op het gebied van zwaartepuntvorming" en "inzet op instrumenten die inspelen op de ontwikkeling van onderzoekscapaciteit op bepaalde hogescholen". Het SPRONG-programma is te zien als een reactie op deze aanbevelingen.

In meerdere van de genoemde adviezen en evaluaties wordt versnippering van het onderzoek als een probleem voor de verdere verbetering van het praktijkgericht onderzoek gezien. Daarom wil Regieorgaan SIA naast de versterking van de infrastructuur van het onderzoek meer regievoering en aandacht voor focus en massa van het onderzoek door de keuze voor een beperkter aantal onderzoekslijnen waarin onderzoeksgroepen kunnen functioneren als nationale en internationale 'centers of expertise voor praktijkgericht onderzoek'. Het doel van het SPRONG-programma is dan ook het ondersteunen van hogescholen bij het versterken van onderzoeksgroepen om de gewenste focus en massa in het praktijkgericht onderzoek te realiseren.

3. SPRONG Vitaliteit en Gezondheid

Bij de aanvang van SPRONG in 2017 koos Regieorgaan SIA voor de introductie van een nieuw type onderzoeksondersteuning met deze doelstelling in de vorm van een pilot met het thema Vitaliteit en Gezondheid. In die tijd kwam een relatief groot deel van de gehonoreerde onderzoeksprojecten uit dat domein. Daarnaast bestond de indruk dat het praktijkgericht onderzoek in het V&G-domein in termen van kwaliteit en capaciteit al redelijk ontwikkeld was, wat maakte dat het onderzoek in het thema V&G het meest geschikt leek voor de voorbeeldfunctie naar andere onderzoeksgroepen en naar de buitenwereld om de maatschappelijke belofte van praktijkgericht onderzoek zichtbaar te maken.

Voor het pilotprogramma met een looptijd van 8 jaar was € 10 miljoen beschikbaar met een maximumsubsidie van € 2 miljoen per onderzoeksgroep en een verplichting van 50% cofinanciering door het aanvragende consortium. In februari 2017 werd de Call for proposals verstuurd, waarbij de beperking bestond dat er per hogeschool 1 aanvraag kon worden ingediend. Bij de sluiting van de inzendingstermijn eind mei 2017 waren 11 aanvragen binnengekomen. Voor de beoordeling van de aanvragen was een programmacommissie van 5 leden benoemd. Deze commissie kreeg 2 taken: in de eerste plaats de advisering aan het bestuur van Regieorgaan SIA over het honoreren of afwijzen van de ingediende voorstellen en vervolgens de monitoring van de voortgang op traject- en programmaniveau. Aan het programma was gezien het pilotkarakter een uitgebreide monitoring verbonden, ook om de mogelijkheid te geven om te leren en regie te voeren voor toekomstige interventies in het hbo veld.

4. Selectie ingediende voorstellen

Voor de selectie volgde de programmacommissie de 14 beoordelingscriteria uit de Call for Proposals: Een herkenbaar onderzoeksprofiel, interne en externe samenwerking, de inzet van bestaande expertise en deskundigheidsbevordering, goede onderzoeksmethodologie, doorwerking naar onderwijs en praktijk, een kwaliteitszorgsysteem en systematische evaluatie waren de centrale criteria. Bij de beoordeling waren voor de commissie 2 vragen essentieel: voldoet de aanvraag aan focus en massa en heeft deze aanvrager de potentie om te groeien naar een krachtige onderzoeksgroep. Voor de beoordeling van focus en massa was aansluiting bij de topsector Life Sciences & Health met daarin de Agenda Praktijkgericht Onderzoek Health leidend. Bij de beoordeling van potentieel krachtige onderzoeksgroepen keek de commissie naar de bestaande expertise, maar meer nog naar de plannen voor deskundigheidsbevordering en kwaliteitsborging en de impact op de beroepspraktijk en het onderwijs. De programmacommissie kwam unaniem tot de selectie van 4 trajecten uit de 11 aanvragen na een procedure van schriftelijke hoor- en wederhoor gevolgd door een mondelinge toelichting in een interview met aanvragers die gemiddeld op alle criteria een voldoende scoorden.

Op advies van de programmacommissie honoreerde Regieorgaan SIA in oktober 2017 4 van de 11 ingediende trajecten met een totale subsidie van € 7,7 miljoen.

- *FAITH*: kwetsbaarheid ouderen, preventie van frailty (Hanze, NHL Stenden Hogeschool)
- *Urban Vitality*: mobiliteit en gezonde voeding, risicogroepen stadsbevolking (Hogeschool van Amsterdam)
- *Vitale Delta*: sociale, fysieke en mentale zelfredzaamheid, gezonde leefomgeving (Hogeschool Rotterdam)
- *PEARL*: preventie blessures kunstenaars en atleten (Codarts Rotterdam).

5. Studie Rathenau

Regieorgaan SIA vroeg in 2018 het Rathenau Instituut een studie uit te voeren met de vraag: "Hoe kan het SPRONG-programma bijdragen aan de ontwikkeling van onderzoeksgroepen binnen hogescholen en voldoen aan hun behoeften?". Onderzoekers van Rathenau Instituut bestudeerde hiervoor relevante documenten, namen interviews af met lectoren, onderzoekers, aanvragers van SPRONG V&G en hbo-bestuurders en hielden een uitvoerige dialoogsessie. In februari 2019 publiceerde het Rathenau Instituut de resultaten van de studie met aanbevelingen. Het rapport leverde een gemengd beeld op. Het SPRONG-programma werd duidelijk ervaren als een goede volgende stap met toegevoegde waarde voor de ondersteuning van praktijkgericht onderzoek en kwam tegemoet aan de behoeften van de lectoren op dit gebied. Door de 4 gehonoreerde onderzoeksgroepen werden betere randvoorwaarden, meer continuïteit en betrokkenheid van deelnemende partners en erkende kwaliteit van het onderzoek als voordeel ervaren.

Daarnaast werden meerdere punten van onduidelijkheid en onvolledigheid genoemd in uitleg, de doelstelling en de beoordelingsprocedure van SPRONG V&G.

Aanbevelingen hierover hebben geleid tot een revisie en duidelijke verbeteringen in de het Programmakader en de Handleiding voor de volgende SPRONG-subsidieregelingen in 2020 en 2022.

De onderzoekers van het Rathenau Instituut adviseerden aan de programmacommissie van het recent begonnen SPRONG V&G programma om bij de monitoring aandacht te geven aan de diversiteit aan startpunt van de verschillende onderzoeksgroepen en de betekenis van deze diversiteit voor de te doorlopen ontwikkeling van de 4 gehonoreerde onderzoeksgroepen. Daarnaast werden voor de ontwikkeling van de krachtige onderzoeksgroepen verdere integratie van deelnemende lectoraten, de ontwikkeling van methodologie voor goed praktijkgericht onderzoek en de verbinding met het onderwijs als aandachtspunten bij de monitoring genoemd. De auteurs van het rapport zetten vraagtekens bij de combinatie van functies van de leden van de programmacommissie. De functies van zowel beoordelaar van de aanvragen als mentor van de gehonoreerde onderzoeksgroepen, zouden mogelijk botsende rollen zijn.

Aan Regieorgaan SIA adviseerde het Rathenau Instituut om in een volgende SPRONG-ronde meer nadruk te leggen op de ondersteuning en sturing van de ontwikkeling van de onderzoeksgroepen en daarvoor de definitie en de basisinrichting van "een krachtige onderzoeksgroep" verder uit te werken. Ook was het advies om de afstemming tussen aanvragers en de programmacommissie te verbeteren met name door de uitbreiding van de hoor- en wederhoorprocedure. In dit kader werd ook aanbevolen om aandacht te geven aan de ontwikkeling van leiderschaps- en managementvaardigheden bij lectoren en senior onderzoekers voor het leiden van grotere SPRONG-consortia.

6. Evaluatie en monitoring

Het pilotprogramma SPRONG V&G werd intensief gemonitord door Regieorgaan SIA en door de programmacommissie. Na de beoordelingsfase werd de commissie uitgebreid met 3 leden, respectievelijk voor de afstemming met het onderwijs (Sectoraal Advies College hbo Zorgonderwijs), subsidiegever (ZonMw) en topsectorenbeleid (Regieorgaan SIA). Voor de monitoring werd een format voor de financiële rapportage en een kader voor de jaarlijkse rapportage over de voortgang op het gebied van de centrale beoordelingscriteria ontwikkeld. In samenwerking met het SIA-bureau evalueerde de programmacommissie de jaarlijkse schriftelijke rapportages. Daarnaast werd na jaar 2, 4, 5 en 7 een voortgangsgesprek georganiseerd van de commissie met de leiding en onderzoekers van de 4 SPRONG-onderzoeksgroepen.

De programmacommissie kreeg daarvoor de opdracht om naast de monitorfunctie vooral op te treden als begeleidingscommissie en *peer reviewer (critical friend)*. De voortgangsgesprekken hadden daarbij het karakter van reflectie, begeleiding en advies.

Om de monitoring en begeleiding meer continuïteit te geven trad een van de commissieleden op als mentor, aanspreekpunt en *trait d'union* naar een van de trajecten. De lagere drempel van die constructie maakte frequentere contacten en effectieve feedback mogelijk.

Als uitzondering op de advies- en begeleidingsfunctie had de programmacommissie eenmaal, midterm, na jaar 4 de opdracht om de voortgang van de trajecten te beoordelen en advies te geven aan het bestuur van Regieorgaan SIA over de voortzetting van de subsidie voor de tweede helft van het traject.

In de eerste voortgangsgesprekken in juni 2018 werd het monitor- en mentorsysteem besproken. In deze gesprekken kreeg de commissie ook een beeld van de startfase van de onderzoeksgroepen. Algemene indruk was dat de consortiumvorming veel tijd en inspanning kostte. Daarnaast was ook de invulling van een uniek en onderscheidend onderzoekprofiel met de daarbij horende werkpakketten nog volop in ontwikkeling. Vanuit de commissie werd aandacht gevraagd voor goede interne en externe communicatie over de trajecten.

7. Voortgang na 2 jaar

Bij de voortgangsrapportage in februari 2020 concludeerde de commissie dat er bij 3 van de 4 SPRONG-onderzoeksgroepen goede vorderingen waren gemaakt. De profilering van het onderzoek was in FAITH, Vitale Delta en PEARL duidelijk tot stand gekomen. De onderzoeksgroepen waren versterkt en er was ontwikkeling op het gebied van kwaliteit en methodologie van het onderzoek en op het gebied van databeheer. Er werd duidelijk werk gemaakt van de doorwerking in het onderwijs. Voor deze 3 groepen werd het beeld van een krachtige onderzoeksgroep al zichtbaar. Bij Urban Vitality was deze ontwikkeling nog niet goed op gang gekomen. Er was wisseling van de projectleiding en herziening van het onderzoeksprofiel. Het thema van Urban Vitality werd terug gebracht naar de kernproblemen met een duidelijk focus op bewegen, voeding en technologie in het overkoepelende thema Mensen in Beweging (MiB). Commissieleden hadden meerdere interimgesprekken met MiB waarna een herzien trajectplan meer vertrouwen inboezemde.

8. Beoordelen en midterm advies na 4 jaar

Tot tevredenheid van de commissie stagneerden de projecten niet wezenlijk in de tijd van de coronapandemie (start in 2020). Voor de midterm beoordeling werd in overleg met Regieorgaan SIA de voortgangsrapportage laat in 2021 ingediend (voortgang van ongeveer 3.5 jaar). De commissie heeft de rapportages digitaal besproken en als midterm beoordeeld. De voortgang van de trajecten werd beoordeeld volgens 5 eerder in de Call for proposals afgesproken criteria: de invulling van het onderzoeksteam, de kwaliteit van de uitvoering van de onderzoekslijnen, de organisatorische inbedding, de realisatie van cofinanciering en begroting en de doorwerking naar beroepspraktijk en onderwijs. Alle 4 de onderzoeksgroepen hadden een uitbreiding in de formatie met promovendi en docent-onderzoekers. Er was een goed wervend vermogen en goed aantal aanvragen van onderzoeksprojecten. De gekozen organisatiestructuur was passend bij de diversiteit van de groepen. De institutionele inbedding van de onderzoeksgroepen in kernthema's en centers of expertise van de hogescholen kwam tot stand. Samenwerking met praktijkpartners was goed ontwikkeld in living labs en een aanzienlijke learning community.

In september 2021 adviseerde de commissie om het pilotprogramma SPRONG V&G voort te zetten en de tweede helft van de subsidie toe te kennen aan de 4 groepen. Het bestuur van Regieorgaan SIA nam dit positieve advies over. De commissie oordeelde positief over de doorontwikkeling van de 4 SPRONG-groepen tot het worden van een krachtige onderzoeksgroep.

Bij een algemeen positief beeld waren er kritische opmerkingen over samenwerking met de praktijk en het onderwijs. Op een aantal punten toonde de samenwerking met de praktijk nog te veel wisseling. De interactie met het onderwijs is zichtbaar in minoren en betrokkenheid van veel studenten bij het onderzoek, maar de structurele inbedding in het onderwijs kon volgens de commissie sterker. In de voortgangsgesprekken adviseerde de commissie om in de tweede helft van het traject te streven naar verduurzaming, niet naar verdere uitbreiding, en zo te zorgen voor duurzame samenwerking met de meest relevante partners.

9. Voortgang na 5 jaar

Bij de voortgangsrapportage van februari 2023 bleek er sprake van bestendinging en verduurzaming.

In bijlage 1 worden de voor de commissie belangrijkste gegevens uit de voortgangsrapportages samengevat.

10. Voortgang na 6 jaar

De voortgangsrapportages van februari 2024 lieten wat betreft de invulling van de onderzoeksgroep, de organisatie en de kwaliteit van het onderzoek een continue lijn zien ten opzichte van de rapportages uit 2022 en 2023. In de rapportage 2024 was veel aandacht voor het beantwoorden van de opmerkingen en adviezen van de commissie uit vorige rapportages. Bij het mondelinge overleg met de commissie in juni 2024 werden deze onder leiding van de mentoren besproken. De 4 mentoren die het voortgangsproces van nabij en meer continu konden volgen rapporteerden een sterke motivatie en een stabiele positie van de onderzoeksgroepen. Naast de specifieke, vaak praktische, adviezen waren er enkele gezamenlijke bespreekpunten die voor alle SPRONG-groepen geldt.

Uit de algemene lijn van dit overleg bleek dat de 4 onderzoeksgroepen toenemend als center of expertise met een voortrekkersrol werden erkend en gevraagd. Juist daardoor vroeg de inbedding in hogescholen, academische consortia en de samenwerking met een groeiend aantal partners in het consortium veel aandacht van het management. Voorts vroeg de commissie om meer nadruk te leggen op herkenbaarheid van de onderzoeksgroepen en de bereikte resultaten, met name op het gebied van kennisvalorisatie.

Op grond van de uitgebreide voortgangsrapportages, vaak meer dan 45 pagina's, en de mentorgesprekken kwam de commissie tot de conclusie dat de 4 SPRONG V&G groepen voldeden aan de 'nieuwe' criteria van een krachtige onderzoeksgroep, zoals gedefinieerd in het SPRONG-programmakader 2020.

11. Voortgang na 7 jaar

De voortgangsrapportages in het laatste jaar van SPRONG V&G bevestigden de lijn van bestendinging en stabilisering van de 4 onderzoeksgroepen. In bijlage 2 worden de belangrijkste gegevens uit de voortgangsrapportages van februari 2025 samengevat.

12. Samenvatting en discussie

In 2017 nam Regieorgaan SIA met SPRONG het initiatief voor een nieuwe vorm van subsidie. Geen subsidie van onderzoeksprojecten, maar een subsidie om onderzoeksgroepen van hogescholen te versterken. De langdurige subsidie van 8 jaar was gericht op versterking van praktijkgericht onderzoek in krachtige onderzoeksgroepen met focus en massa binnen het onderzoeksprogramma. Deze keuze sloot goed aan bij het beleid voor het praktijkgericht onderzoek van de hogescholen, bij rapporten over de kwaliteit van dit onderzoek en bij aanbevelingen uit de externe evaluatie van Regieorgaan SIA in 2017.

Bij de introductie van SPRONG besloot Regieorgaan SIA om in een pilotprogramma voor het thema Vitaliteit en Gezondheid de uitvoering van de nieuwe vorm van subsidie te testen. Voor deze pilot SPRONG V&G werden 4 aanvragen van hbo-onderzoeksgroepen gehonoreerd met een totale subsidie van € 7,7 miljoen. Voor de beoordeling en selectie van de aanvragen werd een programmacommissie ingesteld.

Kort na het begin van de trajecten in 2018 vroeg Regieorgaan SIA aan het Rathenau Instituut om een onderzoek te doen naar de eerste fase van selectie en uitvoering van SPRONG V&G en om naar aanleiding van de bevindingen adviezen te geven. Uit het onderzoek van Rathenau bleek dat er zowel in het programmakader als in de Call for proposals te beperkte en onduidelijke beschrijvingen over de bedoeling van het programma en de selectie van de aanvragen stonden. Bij het begin van de brede invoering van SPRONG in meerdere thema's in 2020 werden in het programmakader en de call deze tekortkomingen hersteld. Dit laat zien dat Regieorgaan SIA de pilot inderdaad heeft benut om te leren en bij te sturen.

In dit hoofdstuk volgt per stap in de tijd de gevoerde discussie door de begeleidingscommissie V&G.

- Aan de pilot SPRONG V&G werd een uitvoerig monitorprogramma gekoppeld. Regieorgaan SIA bewaakte daarbij de financiële afspraken inclusief de 50% matching. In de beginfase was daarbij onderbesteding, in de loop van het traject ontstond goed evenwicht tussen geplande en besteedde subsidie. De programmacommissie kreeg na de selectiefase de opdracht SPRONG V&G inhoudelijk te monitoren. Daarbij waren 2 aspecten belangrijk. De programma/begeleidingscommissie hield gedurende de looptijd van 8 jaar dezelfde samenstelling. Daardoor ontstond continuïteit in de samenwerking met de coördinatoren en leidinggevende onderzoekers van de 4 SPRONG-onderzoeksgroepen. De monitoring kon daardoor steeds meer het karakter van begeleiding en kritische advisering krijgen. Naast deze continuïteit in de begeleiding door de hele commissie werd gekozen voor het mentorschap door een van de commissieleden voor een specifieke onderzoeksgroep. De begeleiding en advisering kon daardoor frequenter, flexibeler en dichter bij de onderzoeksgroepen gebeuren. Het opvolgen van adviezen naar aanleiding van de jaarlijkse voortgangsrapportages werd door het mentorsysteem veel directer en ook effectiever. In het rapport van Rathenau werd twijfel uitgesproken over de combinatie selectie- en

begeleidingscommissie. Voor de pilot V&G bleek die combinatie van selectie- en begeleiding goed te werken en continuïteit en consistentie in de monitoring op te leveren.

- De voortgang van de onderzoeksgroepen werd gemonitord volgens het format van jaarlijkse voortgangsrapportages, daarnaast waren er vrijwel jaarlijks voortgangsgesprekken van de commissie en de bij SPRONG betrokken programmamanagers van Regieorgaan SIA met de aparte onderzoeksgroepen. Rathenau gaf het advies om vanuit Regieorgaan SIA goed regie te voeren op de voortgang van de onderzoeksgroepen. Het format van de voortgangsrapportages is gaandeweg aangepast zodat het minder tijdrovend en bewerkelijk was om op te leveren. Dit, in combinatie met het gekozen mentorsysteem voor de pilot V&G, bleek geschikt en effectief.
- In de eerste jaren organiseerde Regieorgaan SIA enkele bijeenkomsten voor de 4 groepen met de bedoeling om van elkaars ervaringen te leren en best practices uit te wisselen. Dat bleek inderdaad leerzaam, maar na de coronaperiode hebben deze bijeenkomsten niet meer plaatsgevonden. Vanuit de SPRONG-subsidiereregelingen in 2020 en 2022 is een leerprogramma opgestart waar zowel de V&G onderzoeksgroepen uit de pilot als de nieuw gehonoreerde onderzoeksgroepen deelnemen.
- Uit de opeenvolgende monitoring bleek dat de 4 groepen na 4 jaar konden voldoen aan het gestelde doel van een krachtige onderzoeksgroep. De hoofdlijnen van onderzoek bleven daarbij onveranderd en voldoen aan focus en massa. In de tweede periode van 4 jaar bepaalde bestending en consolidatie, meer dan uitbreiding, het beleid. Er was steeds verdere inbedding in de onderzoeksstructuur van de betrokken hogescholen en intensivering van de samenwerking met praktijkpartners in het consortium. In de tweede periode was de output van de onderzoeksgroepen aanzienlijk. Het aantal kennisproducten voor de praktijk, nationale en internationale publicaties en het vermogen om van nieuwe onderzoeksfinanciering te werven voldeed geheel aan de criteria van een krachtige onderzoeksgroep. De samenwerking met het onderwijs binnen de aangesloten hogescholen bleef in de eerste jaren van de trajecten beperkt. Door de keuze voor krachtige onderzoeksgroepen kregen aanvankelijk de onderwijsstrategie en het -beleid niet voldoende aandacht. Later in de looptijd kwam ook de doorwerking naar het onderwijs van hogescholen goed op gang. Het programma SPRONG V&G voldeed na de looptijd van bijna 8 jaar aan de belangrijkste doelstellingen die aan de start van het programma gesteld waren, namelijk het stimuleren en mogelijk maken van krachtige onderzoeksgroepen met focus en massa van het onderzoeksprogramma.
- In het rapport van het Rathenau Instituut was zorg uitgesproken over de grote diversiteit van de geselecteerde onderzoeksprogramma's in SPRONG V&G. Het SPRONG-concept bleek echter voor de grote en complexe programma's maar ook voor het kleinste programma goed te werken.

- De pilot SPRONG V&G werkte goed door het mogelijk belangrijkste effect van de SPRONG-subsidie. In de 4 geselecteerde onderzoeksgroepen ontstond motivatie en toenemende inzet om een krachtige onderzoeksgroep te bouwen. Door de SPRONG-subsidie ontstond de ruimte voor die opbouw. Daarbij speelde de leiding en de hoofdonderzoekers van de 4 SPRONG-onderzoeksgroepen een essentiële rol. De leidende coördinatoren van de 4 groepen voldeden aan de volgens de commissie essentiële voorwaarden: bewezen ervaring als praktijkgerichte onderzoeker, expertise op het focusgebied van de onderzoeksgroep en waarschijnlijk het belangrijkste continuïteit van de leiding over 7 of 8 jaren. De kwaliteiten van de programmaleiding van SPRONG V&G-groepen waren van beslissende betekenis voor het positieve resultaat van de pilot SPRONG V&G.

13. Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen van de pilot SPRONG V&G doet de begeleidingscommissie de volgende aanbevelingen aan Regieorgaan SIA:

- Handhaaf de looptijd van 8 jaar voor de SPRONG-subsidies.
- Stimuleer de onderzoeksgroepen om in de eerste helft van het project de onderzoeksgroep op te bouwen en in de tweede helft te zorgen voor bestending en inbedding in de onderwijs- en onderzoeksstructuur van de hogescholen.
- Combineer de selectie- en monitor/begeleidingsfunctie van de programmacommissie en kies voor een mentorsysteem.
- Zorg voor continuïteit in de begeleidingscommissie en in de programmaleiding van de SPRONG-groepen.
- Handhaaf de frequente monitoring door voortgangsrapportages en - gesprekken, maak daarvoor gebruik van het mentorsysteem.
- Organiseer bijeenkomsten als learning community voor de SPRONG-groepen.
- Verminder de administratieve last van de voortgangsrapportages, rekening houdend met de verschillen tussen de SPRONG-groepen.
- Intensiveer de samenwerking met het onderwijs en maak dit beter zichtbaar in subsidieregelingen.
- Verbeter de zichtbaarheid van Regieorgaan SIA in de kennisproducten van de onderzoeksprogramma's. Stuur hierop in de afspraken met gehonoreerde trajecten.
- Vraag het Rathenau Instituut om rond 2026/2027, 4 jaar na het begin van de SPRONG regelingen uit 2020 en 2022, opnieuw een studie te doen over de uitvoering en de effecten van SPRONG. Beslis daarna over de voortzetting en de omvang van SPRONG.

Harry Hillen, voorzitter SPRONG V&G selectie/begeleidingscommissie,

mede namens de leden van de SPRONG V&G selectie/begeleidingscommissie,

Jeroen Casborn, mentor Vitale Delta

Joke Mintjes, mentor FAITH

Fenna Heyning, mentor Pearl

Marlies Schijven, mentor MiB

14. Literatuur

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019) Missies voor het topsectoren en innovatiebeleid. www.rvo.nl

Kennis-en-innovatieconvenant:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2023/11/03/kennis-en-innovatieconvenant-2024-2027>

Vereniging van Hogescholen (2015) Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022. Kwaliteitszorgstelsel Praktijkgericht Onderzoek Hoge Scholen, Den Haag: Vereniging Hogescholen.

Vereniging Hogescholen (2017) Advies Werkgroep Kwaliteit van Praktijkgericht Onderzoek en het Lectoraat. Den Haag: Vereniging Hogescholen.

Regieorgaan SIA (2017) Zonder wrijving geen glans. Evaluatie Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA 2017, Utrecht: Regieorgaan SIA.

Regieorgaan SIA (2020) Programmakader SPRONG, Utrecht: Regieorgaan SIA.

Regieorgaan SIA (2017) Programmakader SPRONG, Utrecht: Regieorgaan SIA.

Regieorgaan SIA (2017) Call for proposals, handleiding SPRONG Vitaliteit en Gezondheid, Utrecht: Regieorgaan SIA.

Health~Holland (2015)h Agenda Praktijkgericht Onderzoek Health Topsector Life Sciences & Health Oktober 2015.

Rathenau Instituut (2019) Bouwen aan krachtige onderzoeksgroepen- Eerste ervaringen met het SPRONG-programma van Regieorgaan SIA. Den Haag: Rathenau Instituut.

Regieorgaan SIA. Voortgangsrapportages SPRONG V&G 2017-2025.

15. Bijlage 1

Samenvatting voortgangsrapportages V&G 2023. Voortgangsgegevens van de 4 SPRONG V&G onderzoeksgroepen 2017-2023.

- **FAITH** (De Hanze en NHL Stenden Hogeschool met een groot zorgnetwerk Noord-Nederland) nationaal en internationaal erkend als onderzoeksgroep op het gebied van frailty bij ouderen met als hoofdthema “van kwetsbaarheid naar weerbaarheid; stabiele onderzoeksgroep met 5 werkpakketten waaronder:
 - FAITH Onderzoek met 12 promovendi en 32 betrokken docent-onderzoekers, veel internationale publicaties en 9 gehonoreerde onderzoeksprojecten in 2023;
 - FAITH Academy met een Summer School en e-learning modules;
 - FAITH Database met project manager en een basisset meetinstrumenten: FAITH Statistische Helpdesk voor onderzoekers binnen het FAITH research netwerk;
 - FAITH Kwaliteit met raadpleging van partners in het veld door de “fieldmap” voor keuze van onderzoeksactiviteiten. Aan Kwaliteit is “de impact van onderzoek” toegevoegd, Duurzame samenwerking is via learning communities en fieldlabs gewaarborgd. Op beide hogescholen is het curriculum van HBOv in ontwikkeling (door nieuwe beroepsprofiel BN2030) met mogelijkheden voor FAITH om bij te dragen;
- **Vitale Delta** (Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Leiden, De Haagse Hogeschool Hogeschool Inholland) ingebed in Medical Delta met EUR, ziekenhuizen, revalidatie-, gezondheidscentra, patiëntenorganisaties, regionale werkgeversorganisaties. Samenwerking praktijkgericht onderzoek van de 4 hogescholen in Zuid-Hollandse Impact Alliantie (ZHIA);
 - Integrale benadering van Vitaliteit en Gezondheid , in WP Ondersteund Vitaal (zorgtechnologie)- WP Fysiek Vitaal (leefstijl , leefomgeving) - WP Sociaal Vitaal (integrale wijkaanpak, armoedeproblematiek) - WP Zelf Vitaal (zelfmanagement, en vitale professionals);
 - Organisatiestructuur met uitgebreide ‘roadmap’ voor de 4 jaarsplanning van de Werkpakketten, telkens geleid door 2 lectoren, bundeling van sterke praktijkonderzoeksgroepen uit 4 hogescholen in samenwerking met EUR;
 - Veel aandacht en expertise kwaliteitszorg onderzoek (Kwaliteitshandboek Praktijkgericht Onderzoek, nationale standaard);
 - Uitgebreide lijst (Internationale en nationale publicaties (41), bijdragen boeken, kennisproducten en presentaties (31) en media presentaties (8));
 - Zeker 25 docent-onderzoekers, meerdere promovendi en 4 post-docs;
 - Onderzoeksprojecten ingebed in enkele onderwijsprogramma’s;

- Door wisseling van lectoren, het complexe netwerk en corona relatief veel tijd nodig voor het behoud van de samenwerking. Grote krachtige onderzoeksgroep vraagt veel aandacht van management en veel inspanning voor complexe samenwerking, daardoor zeer relevant voor kennisontwikkeling van krachtige onderzoeksgroep;
- **MiB** (Mensen in Beweging) (Hogeschool van Amsterdam), netwerk AMC, gemeente Amsterdam, KNGF en groot aantal partners regio Amsterdam;
 - Onderzoeksprofiel Bewegen, Voeding, Technologie, binnen 3 faculteiten HvA en ingebed in Center of Expertise Urban Vitality van HvA;
 - 2 hoofdlijnen van onderzoek: inzet van technologie bij (leefstijl)-professionals en leefstijl (voeding & beweging) interventies voor vitaliteit, beide gericht op gezond ouder worden en gezond opgroeien;
 - Infrastructuur onderzoek georganiseerd in MiB Platform als digitale infrastructuur voor metingen en dataverzameling, daarnaast MiB academy met VBNU, VoedingenBeweging. MiB traineeship als support voor onderzoekers en projectaanvragers en MiB Living Lab en structurele samenwerking met de Amsterdamse wijk Nieuw-West. Deskundigheidsbevordering door UV Open - Science Support desk (OSSD) met datasteward;
 - Totaal 6 promovendi MiB, 28 docent-onderzoekers en betrokkenheid van 269 studenten. 27 internationale publicaties, deels open science. Sinds 2021 totaal 18 MiB projectaanvragen (6 gehonoreerd in 2022);
- **PEARL** (Codarts Rotterdam) in consortium Het Nationale Ballet, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Circusstad Rotterdam, NCPA, NVF, sportgeneeskunde Rotterdam, VU medisch centrum, Erasmus MC projectleider benoemd als UHD Performing Arts Medicine EUR;
 - Onderzoeksprofiel gezondheid en vitaliteit podiumkunstenaren en sporters;
 - Preventie van gezondheidsklachten en blessures van podiumkunstenaren;
 - Relatief klein consortium, 8 medewerkers (5.54 fte) met 9 fieldlabs met unieke test en meetfaciliteiten. 3 van de fieldlabs internationaal (Cannes, Zürich, Hamburg);
 - Internationaal center of expertise zoals blijkt uit veel internationale contacten, gezamenlijke publicaties en gezamenlijk promotietraject Londen, Montreal, Calgary);
 - Promotie in 2022, totaal 22 docent-onderzoekers, samenwerking met 20 internationale professionals. 12 internationale publicaties. 6 projecten ingediend.
 - Kennis valorisatie door applicaties: PAHM (Performing artists and Athlete Health monitor) en TATA (Team Around The Artist) gebruikt in de fieldlabs voor dansers en sporters. Codarts zet de PAHM in als monitor en instrument voor prestatieverbetering van studenten. Voor dit Pearl project heeft Codarts de Nederlandse Onderwijspremie ontvangen (€ 500.000).

16. Bijlage 2

Samenvatting voortgangsrapportage 2025.

Voortgangsgegevens van de 4 SPRONG V&G projecten 2017-2025.

- **FAITH:**
 - verbetering van de structurele inbedding in de 2 hogescholen;
 - 19 lopende projecten, 3 post-docs, 18 promovendi, 33 publicaties veelal open access. Grote groeifonds subsidie aanvraag Health, aansluiting bij 2 nieuwe SPRONG projecten;
 - database Frailty uitgebreid, harmonisatie data infrastructuur van de HS, FAIR data beheer in brede samenwerking Datapoort Noord, landelijk netwerk.

- **Health-RI:**
 - verbinding met de regionale praktijk in de ca. 60 onderzoeksprojecten;
 - doorwerking in het onderwijs (docent-onderzoekers 77, studenten 312) in innovatielabs en afstudeerprojecten (onderwijs in FAITH lab). in voorbereiding: boek , impact van het onderzoek van FAITH (eind 2025)
 - eindsymposium (20 november) FAITH in de toekomst

- **MiB:**
 - Versterking van de inbedding in HvA als CoE;
 - 19 lopende projecten, 4 projecten aangevraagd in 2024, € 1,6 miljoen wervend vermogen in jaar 7;
 - penvoeder Europese subsidie aanvraag SONETTO (vroegge interventie thuis);
 - uitbreiding naar 7 post-docs, 6 promotietrajecten, 32 publicaties 2024
 - uitbreiding Open Science Support Desk (2,9 fte), traineeship 12 onderzoekers;
 - Verbinding met praktijk in netwerk met 205 partners, waarvan 61 publieke instelling, 22 partners betrokken bij >3 onderzoeksprojecten, LION project toepassing MiB kennis en resultaten in living lab in de wijk;
 - Doorwerking onderwijs in de verbinding van onderzoeksprojecten met 5 minoren;
 - 130 studenten betrokken bij onderzoek, verbinding met fysiotherapie opleiding.
 - Symposia:
 - Sarcopenie (internationaal SO-NUTS, maart 2024)
 - Zorgtechnologie (mei 2024)

- **Vitale Delta:**
 - Inbedding in Medical Delta en ZHIA geconsolideerd en uitgebreid, wordt gezien als voorloper, op weg naar Center of Expertise, benoeming 2 Medical Delta lectoren, aandacht voor PhD trajecten;
 - grote onderzoeksgroep, 48 lopende projecten, 12 lectoren, 20 direct betrokken onderzoekers (4 gefinancierd uit VD), 23 internationale en nationale artikelen, veel voordrachten, internationaal en nationaal;
 - communicatie gericht op verduurzaming netwerk, 19 Medical Delta projecten en living labs, 3 teamsessies, 5 symposia, expertrol in regio;
 - inbedding in onderwijs met 6 projecten, >25 docent onderzoekers, >100 studenten betrokken bij onderzoeksprojecten;
 - Eindsymposium Vitale Delta. Transitie naar een vitale toekomst 28 sept 2025.

- **PEARL:**
 - Inbedding in Codarts geconsolideerd, samenwerking EUR en Medical Delta uitgebreid, projectleider benoemd als hoogleraar, leerstoel Arts and Well-being, daarmee uitbreiding thema: Healthy Artists en Arts for Health;
 - onderzoeksgroep intern beperkt (5,5 fte) extern 20 onderzoekers uit externe relaties in deel internationaal netwerk;
 - 5 promoties, 15 internationale publicaties, >10 presentaties, voordrachten ;
 - groot werven vermogen (€ 2,6 miljoen);
 - gezondheidsapplicaties (PAHM, TATA, Smartfile) in 20 field labs door >50 organisaties internationaal en nationaal gebruikt, daardoor uitbouw grote databank fysieke en mentale gezondheid podiumkunstenaren;
 - Ontwikkeling programma Student Life in onderwijs.